

**PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST**
www.esfcr.cz

MANUÁL DOPROVÁZENÍ BUDOUCÍCH OSVOJITELŮ/PĚSTOUNŮ

Tato publikace vznikla prostřednictvím projektu Podpora standardizace orgánu sociálně-právní ochrany na Krajském úřadě Olomouckého kraje, reg. č. CZ.1.04/3.1.03/CZ.00024, který je hrazen v rámci Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost z Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu ČR.

Pro Krajský úřad Olomouckého kraje v roce 2015 vypracovala Dobrá rodina o.p.s.

Autorky: Mgr. Zuzana Kundelová a Mgr. Kamila Zifčáková

OBSAH:

Slovo úvodem	3
1. etapa – Seznámení s dítětem, rozhodnutí o podání návrhu	4
2. etapa – Návrh na svěření dítěte, rozhodnutí soudu	7
3. etapa – Dítě v nové rodině	10
4. etapa – Následné kroky	16
Slovo závěrem	19
Slovník pojmů	20
Seznam příloh a použité zdroje	21

SLOVO ÚVODEM:

"Být připraven je nejdůležitější předpoklad úspěchu."

Henry Ford

Právě v souladu s tímto rčením jsme usedaly k tvorbě tohoto manuálu, kde jsme se pokusily shrnout důležité mezníky, které vás nyní na vaší cestě „k dítěti“ čekají. Věříme, že vás tento materiál alespoň o krůček posune dál ve vaší připravenosti a celý proces se pak pro vás stane transparentnějším.

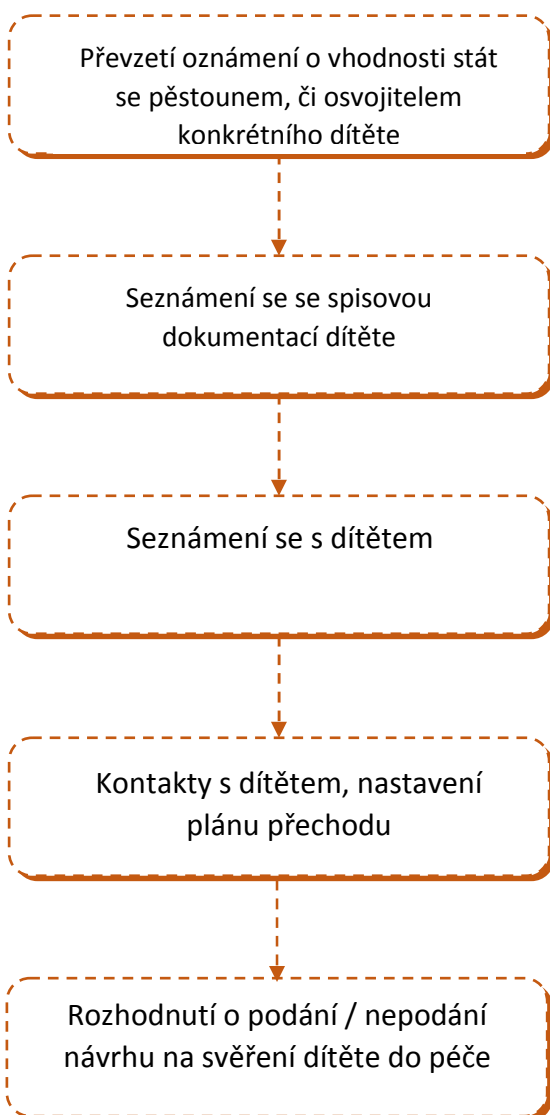
Zuzana Kundelová a Kamila Zifčáková

1. etapa: SEZNÁMENÍ S DÍTĚTEM, ROZHODNUTÍ O PODÁNÍ NÁVRHU

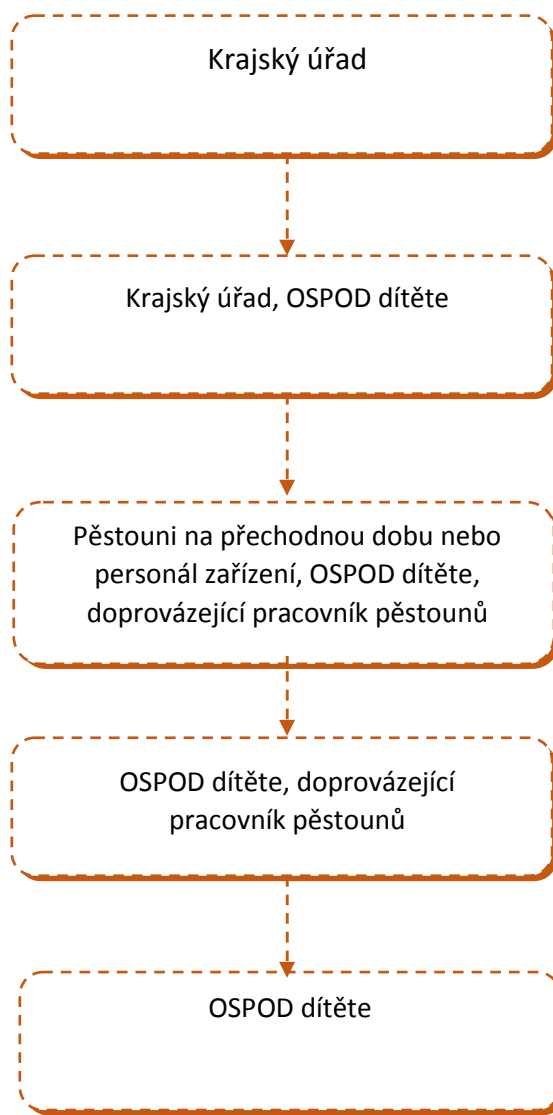
Co je hlavním cílem této etapy?

- Navázání kontaktu s dítětem, získání povědomí o jeho historii
- Rozhodnutí o podání/nepodání návrhu na svěřeni dítěte do péče

Co Vás čeká?

S kým budete spolupracovat?

KROK ZA KROKEM

1. Převzetí oznámení o vhodnosti stát se pěstounem či osvojitelem konkrétního dítěte

Vaše cesta začíná – byli jste oficiálně zařazeni do evidence žadatelů o zprostředkování pěstounské péče, či adopce a krajský úřad právě vás vybral jako vhodné pěstouny, či adoptivní rodiče ke konkrétnímu dítěti. Tato skutečnost vám byla oznámena písemnou formou a nyní máte možnost seznámit se s dítětem a podat soudu návrh na předání dítěte do péče budoucího osvojitele, na svěřeni dítěte do péče před osvojením nebo na svěřeni dítěte do předpěstounské péče a to nejpozději do 30 dnů ode dne, kdy vám bylo doručeno písemné oznámení krajského úřadu (tato lhůta může být v odůvodněných případech prodloužena, nejvýše však o 30 dní).

2. Seznámení se se spisovou dokumentací dítěte

Nejprve vás krajský úřad vyzve, abyste se přišli seznámit se spisovou dokumentací dítěte. Tato dokumentace by měla obsahovat osobní údaje dítěte, údaje o sociálních poměrech dítěte, zprávu o zdravotním stavu a vývoji dítěte. Vždy záleží, zda jsou tyto údaje známy, např. v případě umístění dítěte do babyboxu či v případě utajeného porodu je údajů minimum. Je dobré veškeré informace v klidu zvážit a poté se rozhodnout, zda byste chtěli dítě, o kterém se ve spise píše i osobně poznat. Klíčovým pracovníkem této etapy je pracovník Orgánu sociálně-právní ochrany dítěte (dále jen OSPOD), který má obvykle nejvíce informací o původní rodině dítěte a který bude nyní na celý proces, v zájmu dítěte, dohlížet. V této etapě se také pravděpodobně setkáte s osobami, které aktuálně o dítě pečují. Mohou to být buď pěstouni na přechodnou dobu, nebo zaměstnanci zařízení, ve kterém dítě aktuálně pobývá (Klokánek, Dětské centrum). Právě ti znají dítě z každodenního kontaktu a mohou vám podat veškeré informace týkající se jeho režimu, zvyků, nálad apod.

3. Seznámení se s dítětem

Nadešla vámi velice očekávaná chvíle a vy se jdete podívat na dítě, o kterém jste prozatím jen četli. Pravděpodobně se vydáte do domácnosti pěstounů na přechodnou dobu či do prostor, které doprovázející organizace s pěstouny k těmto účelům využívá (obvykle kancelář s dětskou hernou) nebo do zařízení, ve kterém dítě aktuálně pobývá (např. Klokánek či Dětské centrum). Nebojte se ptát na věci, které vás zajímají - jak personál pečující o dítě, tak pěstouni na přechodnou dobu jsou tu právě od toho, aby s vámi otázky týkající se režimu dítěte probrali.

Právě v této fázi se zřejmě seznámíte i s tzv. doprovázejícím pracovníkem pěstouna – od roku 2013 má každý pěstoun povinnost uzavřít Dohodu o výkonu pěstounské péče s doprovázející organizací a v rámci této spolupráce k němu minimálně 1 x za 2 měsíce doprovázející pracovník dochází. Tento pracovník má pěstouna podpořit v jeho práci, pomoci mu řešit různá úskalí pěstounství, je to právě on, kdo bude společně s vámi a pracovníkem OSPOD nastavovat četnost vašich kontaktů s dítětem a tzv. plán přechodu (viz příloha 1/b).

Pokud je dítě umístěno v ústavním zařízení, budete komunikovat zejména se sociální pracovníci zařízení a také ošetřujícím personálem – zejména dětská lékařka a zdravotní

sestry vám sdělí veškeré aktuální informace o dítěti týkající se jeho režimu, medikace, potřeby rehabilitace apod.

4. Kontakty s dítětem, nastavení plánu přechodu

Seznámili jste se s dítětem a i nadále chcete v procesu navazování kontaktu s ním pokračovat. Klíčovou aktivitou této fáze je nastavení četnosti a hloubky kontaktů s dítětem. Zásadní slovo v tomto procesu má pracovník OSPOD dítěte, se kterým je doprovázející pracovník v úzkém kontaktu. Právě ten dokáže odhadnout časový rámeček procesu (tzn. čas, za jaký by soud měl rozhodnout o vašem případném návrhu na svěřeni dítě do vaší péče). Smyslem tohoto plánování je postupné zvykání si dítěte na nové osoby v jeho životě (vás) a jeho „přepoutání“ z dosavadně pečující osoby na vás (viz příloha 1/a).

Poněkud odlišná je situace, kdy budete dítě přebírat z ústavního zařízení. Toto přebírání obvykle probíhá mnohem rychleji. Hlavním důvodem je předpoklad, že dítě v zařízení nemá navázanu pevnou citovou vazbu k jedné osobě, neboť se jeho pečující osoby v rámci pracovních směn střídají. Přesto doporučujeme v rámci možností kontakty rozvrstvit tak, aby si na vás dítě mohlo postupně zvyknout. Klíčovým pracovníkem pro proces přechodu bude v tomto případě pracovníce OSPOD dítěte, která bude vše koordinovat popř. sociální pracovníce zařízení, ve kterém je dítě umístěno. Právě s ní budete domlouvat četnost a délku návštěv dítěte.

5. Rozhodnutí o podání x nepodání návrhu na svěřeni dítěte do péče

Seznámili jste se spisem dítěte, dítětem samotným, máte již předběžnou představu, co bude péče o dítě obnášet. Nyní je tedy čas na zásadní rozhodnutí – zda podáte návrh na jeho svěřeni do vaší péče. I v této fázi můžete pociťovat nejistotu, pochybnosti, zda vše zvládnete – je dobré o těchto pocitech s pracovníkem OSPOD hovořit. Pokud se rozhodnete pro variantu, že návrh na svěřeni dítěte do vaší péče nepodáte, je potřeba kontaktovat krajský úřad a tuto skutečnost sdělit. Zůstanete tedy i nadále v evidenci osob vhodných pro pěstounskou péči či adopci a krajský úřad o vás bude uvažovat při hledání vhodných osob k jinému dítěti. Vzhledem k tomu, že toto rozhodnutí pro vás nebude jednoduché, doporučujeme zvážit možnost konzultace s psychologem či jiným odborníkem.

Může se také stát, že pochybnost o optimálním naladění mezi vámi a dítětem vysloví pracovníce OSPOD. Je poté potřeba si vyjasnit, na čem přesně byste měli pracovat, v čem vnímá zásadní problém. S nejvyšší pravděpodobností bude v tomto případě proces podání návrhu odložen.

2. etapa: NÁVRH NA SVĚŘENÍ DÍTĚTE, ROZHODNUTÍ SOUDU

Co je hlavním cílem této etapy?

- Podání návrhu na svěření dítěte do péče
- Rozhodnutí soudu o svěření dítěte do péče

Co Vás čeká?

S kým budete spolupracovat?

KROK ZA KROKEM

1. Podání návrhu k soudu

V této fázi pro vás bude klíčová spolupráce s pracovníkem OSPOD dítěte. Právě pracovník OSPOD je kompetentní k tomu, aby vám poradil, jakým způsobem návrh sepsat, kdy jej podat, na něj se v této fázi můžete se svými dotazy obracet. Praxe soudů bývá různorodá a právě pracovník OSPOD ví, jak v onom konkrétním případě postupovat. Vzory návrhů najdete v příloze tohoto dokumentu (viz 2/a, 2/b, 2/c)

Obvyklý postup:

- **Osvojení**

Nejprve se k soudu podává předběžné opatření společně s návrhem na svěřeni dítěte do péče před osvojením či do péče budoucího osvojitele.

Předběžné opatření se před zahájením řízení nařizuje, je-li třeba, aby zatímně byly upraveny poměry účastníků, nebo je-li obava, že by výkon soudního rozhodnutí byl ohrožen. O návrhu na předběžné opatření rozhodne předseda senátu bezodkladně. Není-li tu nebezpečí z prodlení, může předseda senátu o návrhu na předběžné opatření rozhodnout až do uplynutí 7 dnů poté, co byl podán. O návrhu na nařízení předběžného opatření rozhodne předseda senátu bez slyšení účastníků. Zjednodušeně lze říci, že předběžné opatření se využívá v případě, kdy je potřeba rozhodnout co nejdříve a jakoby prozatímne, s tím, že bude následovat podrobné přezkoumávání situace dítěte a vhodnosti zvolené varianty. Konkrétně se může jednat o potřebu svěřit dítě z přechodné pěstounské péče do péče dlouhodobé a to z toho důvodu, že dítě již překlopilo citovou vazbu na novou rodinu a není žádoucí, aby setrvalo v péči přechodných pěstounů, neboť je to pro něj matoucí.

Později je potřeba podat návrh na svěřeni dítěte do osvojení. Dříve, než bude o osvojení rozhodnuto, musí být osvojované dítě v péči osvojitele na jeho náklad. Péče osvojitele o osvojované dítě před osvojením trvá po dobu dostatečnou pro přesvědčivé zjištění, že se mezi osvojitelem a dítětem vytvořil takový poměr, jaký je smyslem a cílem osvojení, tato péče neskončí dříve než uplynutím šesti měsíců. Maximální doba péče budoucího osvojitele není zákonem stanovena. Záleží tedy na konkrétním soudu, co považuje za dostatečnou dobu.

- **Pěstounská a předpěstounská péče**

Nejčastěji se k soudu podává předběžné opatření společně s návrhem na svěřeni dítěte do pěstounské event. předpěstounské péče. Při tvorbě návrhu vám doporučujeme, abyste se obrátili na pracovníci OSPOD, která vám s přesným zněním návrhu a ostatními formalitami pomůže. Důvody a lhůty pro rozhodování předběžným opatřením jsou uvedeny výše v odstavci o Osvojení.

2. Nastavení větší intenzity kontaktů s dítětem

V této fázi by intenzita kontaktů s dítětem měla být nejvyšší. Smyslem kontaktů s dítětem je nejen zvyšování vaší kompetence o dítě pečovat, ale především překlopení citové vazby z aktuálně pečující osoby na vás. Dítě jako primárně pečující osobu vnímá tu, která je s ním po většinu času a naplňuje mu jeho fyziologické i citové potřeby – je tedy postupně na vás, abyste se touto osobou staly. Ke správnému nastavení kontaktů je pro pěstouny na přechodnou dobu určen jejich doprovázející pracovník, který je v úzké spolupráci s pracovníkem OSPOD – právě od něj potřebuje znát předpokládaný časový harmonogram, aby mohl intenzitu kontaktů nastavit co nejlépe. Důležitým faktorem v tomto procesu je věk dítěte – platí, že čím větší dítě, tím déle by měl proces navazování trvat (s ohledem na délku času, kterou v péči pěstounů na přechodnou dobu je).

3. Příprava na převzetí dítěte – příprava materiálů na úřady, vytipování dětské lékařky, zjištění kontaktů na potřebné instituce (MŠ, ZŠ, speciální zařízení)

Naše rada zní – využijte času, kdy prozatím nepečujete o dítě celodenně a připravte si náležitosti, informace k další fázi. Může jít např. o vytipování a dohodnutí spolupráce s dětskou lékařkou, příprava formalit k vyřízení jednotlivých dávek, vytipování školského zařízení apod.

4. Rozhodnutí soudu o návrhu na svěřeni dítěte do péče + jeho převzetí

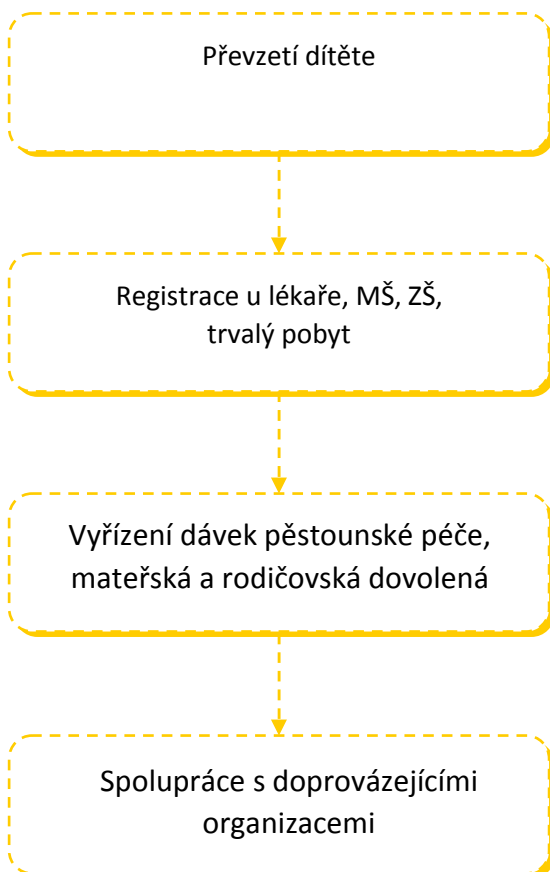
Nadešel okamžik, kdy se dovídáte, že soud rozhodl kladně o vašem návrhu na svěřeni dítěte do vaší péče. V praxi toto rozhodnutí může trvat různě dlouhou dobu – podle toho, jakým způsobem se postupovalo. Pokud bylo podáno předběžné opatření, má soud povinnost rozhodnout do 7 dnů od podání, pokud však byl návrh podán běžným řízením, bude záležet na termínu projednání, který soud určí. Praxe jednotlivých soudů je bohužel velmi různá a někdy celý proces může trvat i několik měsíců. Pokud soud rozhodne o svěřeni dítěte do vaší péče, je potřeba, aby toto rozhodnutí převzaly všechny strany, kterým toto rozhodnutí ukládá nějakou povinnost. Právě tímto okamžikem se rozhodnutí stává tzv. vykonatelným – jednoduše může dojít k předání dítěte do vaší péče (což je blíže popsáno v etapě 3).

3. etapa: DÍTĚ V NOVÉ RODINĚ

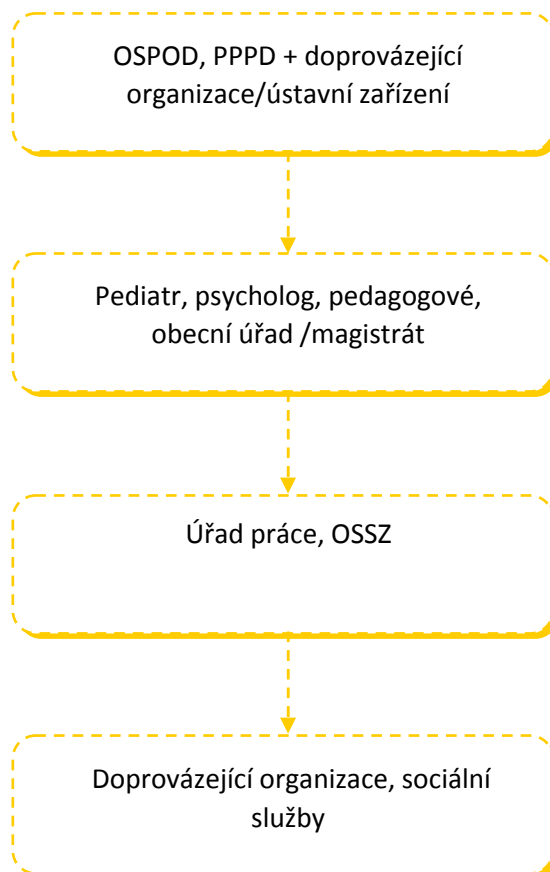
Co je hlavním cílem této etapy?

- Začlenění dítěte do rodiny a nového sociálního prostředí
- Adaptace rodiny na novou situaci

Co Vás čeká?

S kým budete spolupracovat?

KROK ZA KROKEM

1. Převzetí dítěte do péče

Konečně nastává okamžik, kdy dítě přebíráte do své péče. Právně je to možné v momentu, kdy je vykonatelné předběžné opatření, jehož návrh byl podán k soudu. Vykonatelnost nastane tehdy, když všem, kterým je uložena předběžným opatření povinnost, bylo toto předběžné opatření doručeno. Vykonatelnost předběžného opatření tedy není závislá na právní moci ani na doručení všem osobám označeným jako účastníci řízení, ale výlučně na doručení subjektům, jimž je ukládána nějaká povinnost. Záleží tedy na formulaci textu uvedeného v předběžném opatření. Tak například biologičtí rodiče dítěte mohou být účastníci řízení, ale pokud jim není ukládána v předběžném opatření nějaká povinnost, tak není třeba čekat, až jej převezmou.

Předběžné opatření je pro vás důležitým dokumentem, který v danou chvíli budete potřebovat pro jednání s dalšími úřady. Na soudu je třeba nechat si vyznačit datum vykonatelnosti a později (až uplyne lhůta pro odvolání) i právní moc.

Ať už dítě převezmete od přechodných pěstounů, nebo z ústavního zařízení, neměli byste zapomenout na tyto důležité věci:

- Převzít si rodný list dítěte, kartičku pojišťovny, očkovací průkaz, informace o zdravotním stavu a případně předepsané léky a kontakty na odborné lékaře, u nichž je dítě v péči (např. rehabilitace), propouštěcí zprávu z ústavního zařízení.
- Ptát se, na co je dítě zvyklé, co rádo jí, kdy chodí spát, co ho uklidňuje apod.
- Zpravidla dítě dostává s sebou k vám svou oblíbenou hračku, několik oblečků a informace o značce kosmetiky a pracího prášku, na které je zvyklé. Je to proto, že známé věci a vůně mu pomohou cítit se jistě i při změně prostředí a klidněji se adaptuje na nový domov.
- Pro dítě bude později důležité, aby znalo svůj životní příběh a utvářelo si tak zdravý obraz o sobě samém, aby v mysli nenosilo prázdná místa svého života, která by ho mohla trápit. Je proto dobře, když od pěstounů na přechodnou dobu, nebo z ústavního zařízení dostanete fotografie, které zachycují jeho vývoj od narození do doby, než přišlo k vám. Může to být pár fotografií, nebo celá fotokniha i s povídáním, památky z porodnice apod. Tyto poklady pro něj dobře střežte, můžete plynule navázat fotoalbem s úvodními fotkami přivítání dítěte ve vaší rodině a bude snadnější s ním od malička hovořit o vaší společné rodině i o jeho předchozí životní cestě, jež ho k vám přivedla. Pokud byste měli pocit, že vám některé důležité informace o historii dítěte chybí, a pěstouni na přechodnou dobu nebo pracovníci ústavního zařízení vám je nemohou poskytnout, obraťte se na pracovníci OSPOD dítěte, se kterou můžete na toto téma pohovořit.

2. Registrace u lékaře

Dětského lékaře je vhodné si vytipovat předem a oslovit jej už ve fázi, kdy jste podali návrh na soud ke svěření dítěte a čekáte na vykonatelnost předběžného opatření. Následně jen lékaře co nejdříve informujete, že již máte dítě v péči. Je vhodné se s dítětem co nejdříve dostavit i na „vstupní prohlídku“, aby byl lékař seznámen s jeho aktuálním zdravotním stavem.

Pokud budete mít svěřeno dítě do pěstounské péče, bude nutné informovat lékaře i o rodičích jako zákonných zástupcích dítěte, kteří musí dávat souhlas se závažnými lékařskými zákroky ve stavech, které nevyžadují akutní léčbu (např. nastřelení náušnic, některá nepovinná očkování, plánované odstranění mandlí apod.)

3. MŠ, ZŠ

V prvních měsících, kdy je dítě v nové rodině, je pro něj nejdůležitější navázat vztah s těmi nejbližšími, vytvořit si bezpečnou vazbu k nové pečující osobě. Proto se ve většině případů u dětí předškolního věku doporučuje odložit na nějaký čas docházku do mateřské školy a budovat vzájemnou citovou vazbu. Obzvláště pro děti, které byly v ústavní péči, může být kolektivní zařízení stresující. Ale změna prostředí je náročná pro kterékoli dítě a je nezbytně nutné, aby mělo čas získat pocit bezpečí a zázemí v nové rodině. Teprve po delším čase je vhodné dítě začleňovat do nového kolektivu mateřské školy. Ideální je v případě pochybností konzultovat tuto otázku s psychologem. Stejně tak u starších dětí je nutné postupovat individuálně, i když povinné školní docházce se nelze vyhnout. Přesto by dítě mělo mít nejprve alespoň krátký čas na adaptaci v nové rodině a měli byste si být vědomi, že včlenění dítěte do nového školního kolektivu pro něj může být náročné.

Stejně jako v případě dětského lékaře je i tady vhodné začít řešit docházku zejména do ZŠ s předstihem a vybrat si zařízení, které vám bude vyhovovat nejen svou dostupností, ale především přístupem pedagogů.

4. Trvalý pobyt

Trvalý pobyt dítěte nelze změnit během péče budoucího osvojitele, péče před osvojením a v předpěstounské péči. Teprve po osvojení a v případě pěstounské péče lze trvalý pobyt přehlásit. Dle zákona o evidenci obyvatel za občana mladšího 15 let ohlásí změnu místa trvalého pobytu jeho zákonný zástupce, popřípadě pěstoun.

V souvislosti s tím je třeba mít na paměti, že obec, kde má dítě trvalý pobyt si bude nárokovat poplatky za komunální odpad. Novela zákona č. 266/2015 Sb. o místních poplatcích stanovuje od 1. 1. 2016 odpovědnost za jejich úhradu zákonným zástupcům (doposud v případě neplacení zůstával dluh dítěti). V některých případech jsou děti od poplatku osvobozeny, zejména děti v ústavní péči. Je tedy vhodné si na příslušném úřadu obce dle místa trvalého pobytu dítěte ověřit, jak má dítě poplatky stanoveny, zda nevznikl na úhradě poplatků dluh, případně, kdo má odpovědnost za jeho splacení a zda je možné žádat o osvobození od poplatku.

5. Vyřízení dávek pěstounské péče

V momentě převzetí dítěte do pěstounské péče byste si měli jít vyřídit na příslušné pracoviště pobočky Úřadu práce dle místa Vašeho trvalého pobytu tyto příspěvky (viz příloha 3/a):

- **Příspěvek na úhradu potřeb dítěte** - nárok na tuto sociální dávku má nezletilé nezaopatřené dítě, které je svěřené do pěstounské péče. Na dávku je nárok i po dosažení zletilosti, ale pouze za předpokladu, že se i nadále jedná o nezaopatřené dítě. Výše příspěvku závisí na věku dítěte.
- **Odměna pěstouna** - nárok na odměnu pěstouna má ten, kdo pečuje o nezaopatřené dítě svěřené do pěstounské péče. Odměna je vyplácena po celou dobu, kdy se pěstoun stará o svěřené dítě. Tedy do dosažení zletilosti (nebo do jeho 26 roků, pokud dítě dále studuje, je nezaopatřené).
- **Příspěvek při převzetí dítěte** - je vyplácen ve chvíli kdy pěstoun přebírá do péče dítě. Jeho výše se odvíjí od věku svěřeného dítěte.

Další dávky týkající se pěstounské péče jsou:

- **Příspěvek na zakoupení osobního motorového vozidla** – pokud má osoba svěřeny v pěstounské péči nejméně 3 děti.
- **Příspěvek při ukončení pěstounské péče** – nárok má dítě v pěstounské péči v době dosažení zletilosti.

6. Mateřská dovolená

Ten, kdo převzal dítě do péče nahrazující péči rodičů na základě rozhodnutí příslušného orgánu, má nárok na peněžitou pomoc v mateřství (PPM) po dobu 22 týdnů. Pokud pěstoun současně převezme dvě a více dětí pěstounské péče, náleží PPM po dobu 31 týdnů.

Je třeba, aby byly splněny další zákonem dané podmínky:

- dítě je mladší 7 let
- doba účasti pěstouna / adoptivního rodiče na nemocenském pojištění alespoň 270 kalendářních dnů v posledních 2 letech před nástupem na PPM, u osob samostatně výdělečně činných pak alespoň 180 kalendářních dnů účasti na nemocenském pojištění v posledním roce před nástupem na PPM

Vyřízení mateřské dovolené probíhá přes zaměstnavatele, nebo v případě OSVČ na příslušné okresní správě sociálního zabezpečení (OSSZ). Je třeba vyplnit tiskopis **Žádost o peněžitou pomoc v mateřství při převzetí dítěte do péče** a předložit doklady, které tuto skutečnost potvrzují (viz příloha 3/b).

7. Rodičovská dovolená

Nárok na rodičovský příspěvek vzniká od data nabytí právní moci rozhodnutí soudu o svěřeni dítěte do pěstounské péče, nebo osvojení. V případě, že pečující osoba splňuje podmínky pro přiznání peněžité pomoci v mateřství, je rodičovský příspěvek vyplácen až po uplynutí této doby. Dávku vyplácí Úřad práce ČR (ÚP ČR), a je tedy třeba o ni požádat na odboru státní sociální podpory příslušného kontaktního pracoviště ÚP ČR dle místa Vašeho trvalého bydliště (viz příloha 3/c).

8. Další sociální dávky, na které může vznikat nárok

- **Přídavek na dítě** - nárok na přídavek na dítě má nezaopatřené dítě, které žije v rodině, jejíž rozhodný příjem je nižší než 2,4násobek částky životního minima rodiny. Pro nárok na dávku se posuzuje příjem za předchozí kalendářní rok, za příjem se považuje i rodičovský příspěvek.
- **Dávky pro osoby se zdravotním postižením** - pokud budete přebírat do péče dítě se zdravotním postižením, je vhodné se zajímat o další speciální dávky, které jsou upraveny v zákoně č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením. Jedná se o **příspěvek na mobilitu, příspěvek na zvláštní pomůcku, průkaz osoby se zdravotním postižením** a benefity z něj vyplývající.
- **Příspěvek na péči** - nárok na příspěvek má osoba starší 1 roku, která z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu potřebuje pomoc jiné fyzické osoby při zvládnutí základních životních potřeb v rozsahu stanoveném stupněm závislosti podle § 8 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách.

Podrobné informace týkající se těchto sociálních dávek naleznete na stránkách www.mpsv.cz nebo vám je poskytnou pracovníci pobočky Úřadu práce ČR.

9. Návštěvy OSPOD dítěte

Dle zákona o sociálně-právní ochraně dětí je sledován vývoj dětí, které byly svěřeny do výchovy jiné osoby odpovědné za výchovu dítěte a vývoj dětí v předpěstounské péči. Pracovník OSPOD tedy bude v těchto případech navštěvovat vaši rodinu nejméně jednou za 3 měsíce v období prvních 6 měsíců, a poté v souladu se zájmy dítěte podle potřeby, nejméně však jednou za 6 měsíců.

10. Doprovázející organizace pěstounů

V případě pěstounské péče je třeba do 30 dnů ode dne nabytí právní moci rozhodnutí příslušného orgánu o svěřeni prvního dítěte do péče uzavřít Dohodu o výkonu pěstounské péče s organizací, která má k tomu pověření (viz příloha 3/d). Tímto budou upraveny podrobnosti ohledně výkonu práv a povinností pěstounů a nastavena spolupráce v rámci péče o svěřené dítě.

11. Podpora adoptivním rodičům

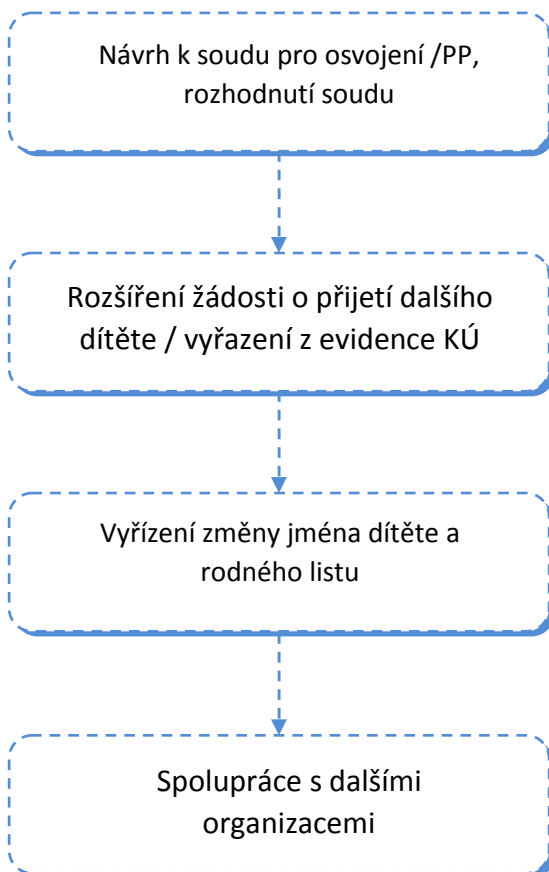
V případě osvojení se nabízí možnost dobrovolné spolupráce s organizacemi, které poskytují také služby pro adoptivní rodiče. Tyto služby ve většině případů poskytují doprovázející organizace, některé služby jsou pro adoptivní rodiče zdarma, některé jsou zpoplatněny. Lze takto využít např. odborného poradenství, služeb psychologa, seminářů zaměřených na danou problematiku, setkávání adoptivních rodičů se vzájemnou výměnou zkušeností apod. Ohledně nabídky odpovídajících služeb je třeba oslovit konkrétní organizaci (viz příloha 3/d).

4. etapa: NÁSLEDNÉ KROKY

Co je hlavním cílem této etapy?

- Právní dořešení situace dítěte v nové rodině
- Podpora pěstounské / adoptivní rodiny

Co Vás čeká?

S kým budete spolupracovat?

KROK ZA KROKEM

1. Podání návrhu a rozhodnutí soudu

V případě osvojení je nejprve v předchozí fázi podáván k soudu návrh na svěřeni dítěte do péče před osvojením. Nyní je důležité ve spolupráci s pracovníkem OSPOD podat návrh na svěřeni dítěte do osvojení a vyčkat na pravomocné rozhodnutí soudu, po kterém mohou následovat níže popsané kroky.

U pěstounské péče je ve většině případů podáván návrh na svěřeni dítěte do pěstounské péče zároveň s předběžným opatřením. V tomto případě už pouze čekáte na rozhodnutí soudu k podanému návrhu.

2. Změna jména a rodného listu u osvojených dětí

Osvojené dítě bude ze zákona mít příjmení osvojitele. Společný osvojenec manželů bude mít příjmení určené pro ostatní jejich děti. Rozhodnutí soudu o osvojení je třeba opatřit doložkou právní moci, a poté je možné žádat na matrice o vystavení nového rodného listu. Toto by mělo být vyřizováno na matrice příslušné dle narození dítěte.

Pokud uvažujete o změně křestního jména dítěte, mějte na paměti, že jméno je důležitá součást identity každého z nás. Zkuste si představit, jak by Vám bylo, kdybyste se měli vzdát svého křestního jména a najednou byste byli oslovovaní zcela jinak. Je lepší i malému dítěti ponechat jméno, na které je zvyklé od narození, Navíc ponecháním dítěti jeho původního jména mu sdělujete, že jej přijímáte takové, jaké je a že máte respekt k jeho rodným kořenům. Pokud trváte na změně křestního jména, doporučuje se alespoň ponechat původní jméno dané biologickými rodiči jako druhé jméno dítěte (např. Klára Jana Nováková). O změnu křestního jména dítěte je třeba žádat zvlášť, ovšem také až po pravomocném rozhodnutí soudu o jeho osvojení. Žádost (vzor viz příloha 4/a) lze vyřídít na matrikovém úřadu dle místa trvalého pobytu žadatele a je o ní rozhodováno ve správním řízení. Poté je třeba opět vyřídít nový rodný list dítěte.

V případě změny rodného listu a v souvislosti s tím rodného čísla je třeba řešit výměnu kartičky pojišťovny.

3. Otázka vhodnosti změny jména u dětí v pěstounské péči

Dítěti i po rozhodnutí soudu o svěřeni do pěstounské péče zůstává původní rodný list i jméno a příjmení. Vzhledem k tomu, že jako pěstouni máte povinnost u dítěte podporovat i vazby s původní rodinou a dítě by mělo mít jasno v tom, kdo jsou jeho biologičtí rodiče, kde má své rodinné kořeny, je vhodnější příjmení dítěte neměnit. Pokud přesto uvažujete o tomto kroku, bude nezbytný písemný souhlas rodičů, nebo rozhodnutí soudu. Žádost (vzor viz příloha 4/a) podáváte na matrice dle vašeho místa trvalého pobytu. Mimo požadavku doložení daných dokumentů bude matrika postup konzultovat i s příslušným pracovníkem OSPOD dítěte.

4. Vyřazení z evidence KÚ a varianta rozšíření žádosti o přijetí dalšího dítěte

Okamžikem nabytí právní moci rozhodnutí soudu o osvojení nebo pěstounské péči se uchazeči vyřazují z evidence žadatelů krajského úřadu. Proto pokud uvažujete, že budete chtít přijmout do vaší rodiny další dítě, je nutné před touto právní mocí podat žádost o přijetí dalšího dítěte na krajském úřadu, který rozhodoval o vašem zařazení do evidence. Toto lze učinit zasláním písemně, nebo ve spolupráci s pracovníci OSPOD, či přímo na krajském úřadu. Zároveň je vhodné rovnou požádat o přerušování zprostředkování po dobu, kdy se první přijaté dítě bude adaptovat na nové rodinné prostředí, abyste měli potřebný klid a prostor pro posílení vzájemného vztahu.

5. Spolupráce s dalšími organizacemi

Jak je již výše zmiňováno, pro pěstouny tady je po dobu jejich společné cesty s dítětem doprovázející organizace. Mezi první společné úkoly pravděpodobně bude patřit nastavení pravidel kontaktu dítěte s biologickými rodiči. Děje se tak ve spolupráci s pracovníci OSPOD dítěte, která mapuje poměry v biologické rodině a s ohledem na zájem dítěte směřuje nastavení kontaktů.

V případě osvojení dítěte kontakty s biologickou rodinou neprobíhají, ale je řada otázek, které vás mohou napadnout, proto je tu další síť odborných služeb, které by se jak osvojitelům, tak pěstounům mohly hodit. Informace, kde hledat služby pro váš konkrétní problém, který byste případně potřebovali řešit, naleznete v příloze 4/b.

SLOVO ZÁVĚREM

„Dokonalý rodič je člověk, který má vynikající teorii na výchovu, ale žádné dítě nemá.“

Dave Berry

Vydáváte se na dlouhou společnou cestu s dítětem, které nyní patří k vaší rodině. Pro vás všechny je to nová situace a někdy mohou přijít chvíle, kdy si s něčím nebudete vědět rady, proto neváhejte využít podpory vašich blízkých, ale i odborníků ve vašem okolí. Nezoufejte, pokud nebudete vždy a ve všem dokonalí, nebojte se ptát. Není to bráno jako vaše slabost, ale naopak jako váš správný přístup k řešení nejasných situací, které mohou nastat.

SLOVNÍK POJMŮ

Osoba v evidenci – pěstoun na přechodnou dobu

OSPOD – zkratka Orgán sociálně právní ochrany dítěte. Jedná se o odbor péče o děti a mládež příslušného pověřeného městského úřadu. Tento orgán má mimo jiné zastupovat zájmy dítěte v řízeních, v nichž se rozhoduje o nezletilých dětech (např. komu bude dítě svěřeno do výchovy, jaké bude výživné, jak bude upraven styk rodičů s dětmi).

Osvojení (adopce) – přijetí cizí osoby za vlastní. Osvojením vzniká mezi osvojitelem a osvojeným dítětem (osvojencem) takový poměr, jaký je mezi rodiči a biologickými dětmi. Při osvojení zanikají všechna vzájemná práva a povinnosti mezi osvojencem a jeho původní rodinou.

Péče před osvojením (předadopční péče) – probíhá před rozhodnutím soudu o osvojení. Budoucí osvojitelé musí pečovat o dítě nejméně 6 měsíců na své náklady. Účelem je adaptace na novou životní situaci pro nové rodiče i dítě. V této době je možné si ověřit, zda je možné navázat mezi náhradními rodiči a dítětem skutečné rodinné vztahy.

Předpěstounská péče – před oficiálním svěřením dítěte do pěstounské péče může být dítě dočasně svěřeno rozhodnutím soudu do péče zájemců o pěstounskou péči. Její délku stanoví se zřetelem k okolnostem případu. Nad průběhem a úspěšností předpěstounské péče vykonává soud dohled.

Pěstounská péče – taková forma péče o dítě, kdy je rodičům zachována vyživovací povinnost k dítěti, kdy mají rodiče právo se s dítětem osobně a pravidelně stýkat a znát informace o něm (pokud soud nerozhodne jinak.) Zákon umožňuje, aby rodič dítě požadoval zpět do své osobní péče. Pěstounská péče končí nejpozději zletilostí dítěte.

Pěstounská péče na přechodnou dobu – forma pěstounské péče, která může dle zákona trvat nejdéle 1 rok.

Právní moc – vlastnost soudního nebo správního rozhodnutí spočívající v jeho konečnosti, závaznosti a nezměnitelnosti. Rozhodnutí nabývá právní moci z časového hlediska zásadně tehdy, pokud proti němu není přípustný řádný opravný prostředek, nebo pokud sice přípustný je, ale nebyl podán v zákonné lhůtě, pokud došlo ke vzdání se práva jej podat, anebo pokud byl podán, ale následně byl vzat zpět. Na právní moc nemají vliv mimořádné opravné prostředky.

Vykonatelnost – vlastnost soudního nebo správního rozhodnutí spočívající v jeho vynutitelnosti, především státní mocí, pokud nebude splněno dobrovolně. Vykonatelnost se většinou pojí s právem určitého plnění, na rozsudku bývá uvedeno konkrétní datum vykonatelnosti.

SEZNAM PŘÍLOH:

1/a – Fáze předávacího procesu

1/b – Plán přechodu

2/a – Vzor návrhu na svěřeni dítěte do péče před osvojením

2/b – Vzor návrhu na svěřeni dítěte do osvojení

2/c – Vzor návrhu na svěřeni dítěte do pěstounské péče

3/a – Dávky pěstounské péče

3/b – Žádost o peněžitou pomoc v mateřství při převzetí dítěte do péče

3/c – Rodičovský příspěvek

3/d – Kontakty na doprovázející organizace Olomouckého kraje

4/a – Žádost o změnu jména – příjmení nezletilého dítěte

4/b – Informace k vyhledávání návazných služeb

POUŽITÉ ZDROJE:

<http://www.mpsv.cz>

metodické materiály organizace Dobrá rodina, o.p.s.

Předpis č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

Zákon č. 266/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 565/1990 Sb. o místních poplatcích

Zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel

Zákon č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách